

הכל הייבין פרק ראשון חגיגה

ה.

תורה אור השלם

1. דור הלך דור בא והארץ לעולם עמדה: הקלה ט ד
2. ויאמר ה' אל השקט השקט לפר אל עבדי איב כי אין כבודו בארץ איש תם וישר ירא אלהים וקר מרע ועדו מחוקק בהמתו והסתיני בו לבבלעו תבם: איב ב ג
3. הן בקדושו לא יאמין ושמע לא זכו בעיניו: איב ט טו
4. וקרבתיו אלכלמשפט והייתי עד ממחר במכשפים ובמאפים ובנשבעים לשקר ובעשקי שבר שובר אלמנה ותום ומי גר ואל יראו אמי ה' צבאות: מלאכי ג ה
5. בי את כל מעשה האלהים יבא במשפט על כל ינקלם אם טוב ואם רע: הקלה יב ד
6. והיה כי תמצאן אתו רעות רבות וצרות וצנחה השקיה הזאת לקויו לער בי לא תשכח מפי ירעו כי ידעתי את יצרו אשר הוא עשה דמים בטרום אביאנו אל הארץ אשר נשבעתי: דברים לא יז
7. והיה אפי בו ביום ההוא ונבחתים והסתרתני פני מהם והיה לאכל ומצאוהו רעות רבות וצרות ואמר ביום ההוא הלא על פי אין אלהי בקרבי מצאוני וקרבתו האלה: דברים לא יז

רבינו חננאל (המשך)

ששקל הקלות עושה שכי ריבוא בו הקשו לנאנא ולמכשר ר"ל אמר ומטה גר ומטי גר כתיב כלומר אלא מטה דין של מעלה וכל העושה דבר ומתחרט בו מוחלין לו ונאמר ולא יראוני הא יראוני בני מוחל להם. כי את כל מעשה האלהים יבא במשפט על כל נעלם. היה ר' יוחנן אומר עבד שרבו שוקל שגגות למדות תקנה יש לו על כל נעלם זה שהורג כינה לפני חבריו ונמאס אם טוב ואם רע כלומר ועלה בידו רע כגון שנתן צדקה לעני בפרהסיא שנמצא מבייש ר' שילא אמר הנותן צדקה לאשה בפרהסיא ליה חשדא מעשיה אם רע רבא אמר זה המשגר לאשתו בשר בעיני שאינו מוחותן כגון ידברא ועקרבה כגון שפעצו יבורא ועקרבו בידא לאדם מי שעקצו עקבו [אינון רוצה דברים קרים נמצא המועיל לאחד מדיק לאתו. שמואל אמר זה הממציא מעות לעני בשעה שהוגשים עליו מלוה אותו והוגשים באין ולקוחין אותו הממון שהלוהו וכי מלתקין הוא

מוסיפנא זו והוה חלופיה. יש להקשות לרבי עקיבא דלית ליה בשליה החולץ (יבמות דף ג. וס) משלו הוסיפו לו לחקיהו ולית ליה זכה מוסיפין לו הא משמע הכא דמוסיפין לו ל"ע: **מבעט** ברבותיו הוה. וכן איכא למימר דהיא דפ"ק דשבת (דף יג.) צלחה שמת והיתה אשתו מולכת מפיליו צבית המדרש אמרה כתיב כי היא חייך ואורך ימין צעלי שקלא רצה ושנה הרצה הכי ומת צחלי ימיו ולא השינו הכי ולא היו אומרים מהני הוה דבקדושו לא יאמין (א) חי נמי לא היה משונה נחת: **הא** יראוני מוחלין. גזי עושק שכן שכיב כתיב דהוה * ליה לא תעשה ופליגא א' דרבי ישמעאל צפק צמל דיומא (דף טו.) דלמר משונה תולה ויוה"כ מנכר ואיכא צריימא אחרת דלמר על עשה ולא תעשה משונה מכפרת (א) ועוד יש לחלק בין עניני משונה יש שז ומוחלין לו מיד ויש שז דמוחלין לו אצל לא מחילה גמורה ועדיין יש עונש ואותו עונש תולין והוא דלמרינן צבעות (דף יג.) וס) העורר על מלות עשה ומתחרט לא זו משע עד שמוחלין לו היינו מחילה גמורה ואם שז בכל לזו ע"י יסורין יתכפר לו עונותיו: **שנעשות** צרות זו לזו כגון **ויבורא** ועקרבה.

פר"ת רפואה לנשיכה זו קשה לנשיכה זו וכן אמרינן ריש פרק ז' דע"י (דף טז.) חמיי לעקרבה לקריבא לזיכורא: זה הממציא מעות לעני בשעת דוחקו. פרש"י דקאי אלעיל אס טוב ואם רע שממתין לו עד שעת היוקר ומנאל קונה ציוקר לתלתא לקנות פת לפי שעה כמו שקוניה וסלו כדלמרינן תלל לסילתי תלל למוניה וקשיא לר"ת חדא למה (א) נקט כולי האי ואפסקיה צדקין קרא והיה כי תמצאן אותו רעות רבות וצרות ועוד דלמרינן המלוה לעני צעט דוחקו עליו נאמר אז תקרא וה' יענה (ישעיה נט) צפרק בצל על יצמתו (יבמות דף סג. וס) מיהו תס מחלק הריבין בין מלוה לממציא ועוד דנקט הש"ס מילתא דלא שכיב לתלות הלס דלמר צערי פסחים (דף ק"א: וס) תלאי צביתא קשי לעניותא ומפרש ר"ת לרות רבות ורעות וזה הממציא מעות לעני צעט דוחקו כגון שפסו המושל וזא זה ולמר לו שילוח לו מעות על שקרקעומו ואם לא היה זה בא המושל היה מיקל בפדיונו לפי שהוא דחוק ועני זוי לעלתא לא שכיב אם היה רוצה לקנות תבואה להסכילו לזימו אין (א) מוליאין לו מעות לתלתא כמו תלל וזין (ב"ב דף טז.): כד שדמוקין אותו למכור משלו לתלות כד שפ"ד עלמו נוע"ע מוס' סנהדרין דף עו: ד"ה והמלוה):

דור

אינו בא ונושה בו בכל יום היינו דאמרי אינשי זוזא לעללא לא שכיח לחוליתא שכיח. פי זוזא לקנות בו תבואה אינו מצוי ולמי שתולין אותו הנוגשים מצוי. כתיב והסתרתני פני מהם והיה לאכול. אמר רב כל שאין בו הסתרתני פני מהם כלומר שהתפלל (א) ואין נענה אין בו והיה לאכול כלומר שמענישן אותו

וקא מחריא טורא. מכבדת את המנור: **אוספיסיה** אגנה דכרעה. הוסיפתו על גב רגלה וככות והורע מזלה: **דרעינא** להו אנה. איני מוסרין לשומר הממס ששמו דומה אלא מתגלגלין עמי ושטין צעולס עד שיתמלאו שנותיו והוא קרוי דור: **דמעזר צמילי.** מעזיר על מנוחיו: **דמעטו.** נתצלו: **הני מינערין.** אותן שלא ציטלו כל נורין אין ממחרות לירקב: **היינו דכסי צו.** (א) הטובות ירא פן ירקבו אף הצמורים הלדיקים לחיזון למינה פן יחטאו: **אדוטר.** צעדו צמור: **אי צעי האי מרצנן.** להיות הולך צדך טובים הוי חיי: **מנצע צבצוין הוה.** רבי אלכסנדר היה מוכר צו שלא היה מן הקדושים וכתבי טוב לא היה לרשע ולא יכירן ימים כלל אלא אשר איננו ירא מלפני האלהים (קהלת ה) ומינא צמסכת קדושין (דף לג.) מורא זו איני יודע מהו כשהוא אומר והדרת פני זקן ויראת מאלהין (ויקרא יט) הוי אומר מורא זו כבוד חכמים: **קנות החמורוס.** עושקי שכן שכיב מנחפים ומכשפים: **ומטי גר.** האי קרא כתיב: **ולא יראוני.** ובהא קרא כתיב: **כי אם כל מעשה האלהים יביא במשפט על כל נעלם.** ואף על הנעלמות ממנו שעשה שוגג הוא מציאו במשפט: **על כל אפי** דכר מועט צמסעט: **ונמאל.** קנה דעת חזירו דכר: **מאי אס טוב.** דמשמע אף על הוצבה מציאו צמסעט: **שאינו מוחסין.** שאינו מנוקד מן החלב ומן הגדין האסורים: **צערי צבוס.** שמתוך שממחרין לעשות זרכי צבת אינן נותנין לז אס מנוקד הוא: **לרות סמוכות** זו לזו. שזן וקסעה לרמה (שמואל א ב) שתי נשים יחד: **זיבורא ועקרבה.** יקניט הני משום דלמרינן צמסכת ע"ז צפרק אין מעמידין (דף סז.) חמימי לעקרבה וקריי לזיבורא וחילופא סכנתא הלך היא דנכמיה זיבורא ועקרבה נעשות לרות זו לזו דלית ליה תקנתא לא בקריי דקשה לעקרז ולא צממימי דקשה לזיבורא: **זה הממציא מעות לעני צעט דוחקו.** אלעיל קאי אס טוב ואם רע הרגיל להמציא דקדמו לעני צעט דוחקו ולא קודס שעת הדחק שיכול לנקט מונוחיו ולקנותן צעט הזול: **לעללא.** לקנות התבואה (א) דממרגס ועללת ארעא (ויקרא כג): **לפליסא.** הלפסד ולאצידו קן שמעת: **ולי נראה** לקנות צעט הדחק מוון שהוא תולה צסלו כדלמר מר (פסחים דף ק"א:) תלל סילתא תלל מווי תלאי צביתא קשה לעניותא: אינו

וקא מחריא טורא. מכבדת את המנור: אוסיפיסיה אגנה דכרעה. הוסיפתו על גב רגלה וככות והורע מזלה: דרעינא להו אנה. איני מוסרין לשומר הממס ששמו דומה אלא מתגלגלין עמי ושטין צעולס עד שיתמלאו שנותיו והוא קרוי דור: דמעזר צמילי. מעזיר על מנוחיו: דמעטו. נתצלו: הני מינערין. אותן שלא ציטלו כל נורין אין ממחרות לירקב: היינו דכסי צו. (א) הטובות ירא פן ירקבו אף הצמורים הלדיקים לחיזון למינה פן יחטאו: אדוטר. צעדו צמור: אי צעי האי מרצנן. להיות הולך צדך טובים הוי חיי: מנצע צבצוין הוה. רבי אלכסנדר היה מוכר צו שלא היה מן הקדושים וכתבי טוב לא היה לרשע ולא יכירן ימים כלל אלא אשר איננו ירא מלפני האלהים (קהלת ה) ומינא צמסכת קדושין (דף לג.) מורא זו איני יודע מהו כשהוא אומר והדרת פני זקן ויראת מאלהין (ויקרא יט) הוי אומר מורא זו כבוד חכמים: קנות החמורוס. עושקי שכן שכיב מנחפים ומכשפים: ומטי גר. האי קרא כתיב: ולא יראוני. ובהא קרא כתיב: כי אם כל מעשה האלהים יביא במשפט על כל נעלם. ואף על הנעלמות ממנו שעשה שוגג הוא מציאו במשפט: על כל אפי דכר מועט צמסעט: ונמאל. קנה דעת חזירו דכר: מאי אס טוב. דמשמע אף על הוצבה מציאו צמסעט: שאינו מוחסין. שאינו מנוקד מן החלב ומן הגדין האסורים: צערי צבוס. שמתוך שממחרין לעשות זרכי צבת אינן נותנין לז אס מנוקד הוא: לרות סמוכות זו לזו. שזן וקסעה לרמה (שמואל א ב) שתי נשים יחד: זיבורא ועקרבה. יקניט הני משום דלמרינן צמסכת ע"ז צפרק אין מעמידין (דף סז.) חמימי לעקרבה וקריי לזיבורא וחילופא סכנתא הלך היא דנכמיה זיבורא ועקרבה נעשות לרות זו לזו דלית ליה תקנתא לא בקריי דקשה לעקרז ולא צממימי דקשה לזיבורא: זה הממציא מעות לעני צעט דוחקו. אלעיל קאי אס טוב ואם רע הרגיל להמציא דקדמו לעני צעט דוחקו ולא קודס שעת הדחק שיכול לנקט מונוחיו ולקנותן צעט הזול: לעללא. לקנות התבואה (א) דממרגס ועללת ארעא (ויקרא כג): לפליסא. הלפסד ולאצידו קן שמעת: ולי נראה לקנות צעט הדחק מוון שהוא תולה צסלו כדלמר מר (פסחים דף ק"א:) תלל סילתא תלל מווי תלאי צביתא קשה לעניותא: אינו

רבינו חננאל

יש נספה בלא משפט מעשה דמרים מגדלא נשיא ומרים (מגדלא) דרדיקי דאתחלף ליה לשהיא ואייתי מרים מגדלא שני נשיא ויש ר' שאומר כענין חלום ראה דברים הללו. ולא עבד אלא רב ביבי בן אבוי היה מתעסק בראיית השדים לפיכך יש לומר כדון היה ראה ואין סומכין עליו ופתרון יש נספה בלא גוי כגון אדם שהרג חבריו. והסתניא בו את המעלה ברעתן כיון שאתה בא בדברך הללו בעפיקין אתה מרמה להסתא ואיני יכול להסתא אלא (ברבי מוד) מיין שהשטן של איוב אדם היה. הן בקדושו לא יאמין כלומר אינו מאמין להם לחיות הרבה שמא בוקנתם יטו מן הדרך הטובה ונקישיא לי דהא אמרינן ביומא כיון שאדם זכר שלשים ושהה שנה ולא חטא שוב אתו חוטאן וההוא תלמיד הוה בשיבבותיה דר' יוחנן ושכיב וטר. ואמר ר' יוחנן אי בני החוטבי ארתיהו דלא לבעוט ברבותיו היה חיי. ר' יוחנן הוה ככי עבד שרבו מקרבו לדן וממחר להעירו כלום יש בו תקנה. אריכ"ז אי לנו